

KÄRSÄMÄEN KUNNAN ESI- JA PERUSOPETUKSEN SEKÄ LUKION YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOSUUNNITELMA

Käytössä 1.8.2026 alkaen

Hyväksytty Opetustoimen lautakunnassa XX.XX.20XX § XX

Sisällys

1. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo koulussa	2
2. Kärämäen esi- ja perusopetuksen sekä lukion tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä tekijöitä	3
3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuusselvitys	4
3.1 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuusselvityksen tausta	4
3.2 Selvityksissä esille nousseita asioita	4
4. Ehdotetut tavoitteet ja toimenpiteet	4
5. Seuranta	5

1. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo koulussa

Kärämäen kunnan esi- ja perusopetuksen sekä lukion tasa-arvosuunnitelma perustuu lakiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutokseen (1329/2014) 5 a §. Opetushallitus velvoittaa kouluja laatimaan koulukohtaisen tasa-arvosuunnitelman määräyksellään DNO 63/011/2015.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 6 §).

Tasa-arvon käsitteellä tarkoitetaan useimmiten sukupuolten välistä tasa-arvoa. Yhdenvertaisuus laajentaa tasa-arvon käsitettä. Yhdenvertaisuus tarkoittaa perustuslain mukaan kaikkien kansalaisten tasa-arvoista kohtelua, kaikkien yhdenvertaisuutta lain edessä ja sitä, ettei ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Koulujen tulee kaikessa toiminnassaan, niin henkilöstön kuin oppilaiden kohdalla, edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö ja opiskelijat yhteiseen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioiden edistämiseen. Suunnitelmalla viestitetään sekä oppilaille ja heidän kodeilleen sekä muille sidosryhmille Kärämäen esi- ja perusopetuksen sekä lukion tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteista. Tasa-arvoisessa työ- ja opiskeluympäristössä kaikilla on mahdollisuus työskennellä ja opiskella ilman syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

2. Kärsämäen esi- ja perusopetuksen sekä lukion tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä tekijöitä

Fyysinen ympäristö

- Koulu on esteetön liikkua (leveät käytävät, matalat kynnykset, luiskat, hissi toiseen kerrokseen)
- Osa wc-tiloista on sukupuolittamattomia

Koulujen toiminta

- KiVa-koulu toiminta
- osallisuusryhmiä: tukioppilastoiminta, kestävän kehityksen raati, oppilas- ja opiskelijakuntatoiminta, ruokaraati, tutortoiminta
- yhteistyö nuorisotoimen kanssa
- kouluvalmentaja
- kerhotoiminta ala- ja yläluokilla
- ryhmäytymispäivät
- koulujen toimintasuunnitelmiin kuuluvat retket

Tarvittavat kehittämiskohteet ja konkreettiset toimenpiteet yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi perustuvat koulussa laadittuun selvitykseen ja ne valitaan aina koulujen omien tarpeiden mukaan. Toimenpiteet voivat kohdistua mihin tahansa selvityksessä esille nousseeseen kysymykseen.

3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuusselvitys

3.1 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuusselvityksen tausta

Esi- ja perusopetus:

- Kouluterveyskysely (2023)
- KiVa-kysely (2025)
- Mitä kuuluu -kysely neljä kertaa lukuvuodessa

Lukio:

- Kouluterveyskysely (2023)

3.2 Selvityksissä esille nousseita asioita

- Seksuaalinen häirintä ja syrjintä
 - Kouluterveyskyselyssä 8.-9. luokan oppilaista 29,5% oli kokenut vuoden aikana häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua.
- Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden huomioiminen pedagogisessa toiminnassa, asenteissa ja vuorovaikutuksessa
 - Oppimateriaalien kriittinen arviointi
 - Sukupuolitietoinen ja syrjimätön kielenkäyttö
 - Aktiivinen toiminta häirintään ja syrjintään puuttumisessa
 - Oppilaiden osallistuminen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön

4. Ehdotetut tavoitteet ja toimenpiteet

- Tavoitteet:
 - Seksuaalisen häirinnän vähentäminen
 - Lisätään tietoa sukupuolen moninaisuudesta
 - Suvaitsevaisuuden ja erilaisuuden ymmärtämisen lisääminen
 - Opettajien omien asenteiden ja toimintatapojen tarkastelu (esim. ryhmäjaot, sukupuolisensitiivinen kielenkäyttö, nonverbaalinen vuorovaikutus)
 - Syrjivään kielenkäyttöön puuttuminen
 - Oppilaat osallistuvat syrjinnän, seksuaalisen häirinnän ja muun sukupuoleen perustuvan häirinnän ja syrjinnän lopettamiseksi tähtäävään toimintaan.
- Toimenpiteitä:
 - Tasa-arvokompassi
 - Kaikkeen syrjivään kielenkäyttöön puuttumien matalalla kynnyksellä, myös "läpät"
 - Seksuaaliseen häirintään puuttumisen keinojen kartoitus
 - Oppimateriaalin tarkastelu moninaisuuden näkökulmista (eri sukupuolet, vähemmistöt, kielet)
 - Rasismin vastainen viikko, viikolla 12
 - Tyttöjen päivän 11.10. ja poikien päivän 16.5. huomioiminen (päivänavaus, oppilastyöt, Instagram, ..)
 - Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuspäivänavaus (19.3. tasa-arvon ja Minna Canthin päivä)
 - Ulkopuolista koulutusta henkilökunnalle (esim. kokemusasiantuntijat)
 - Vierailijoita eri vähemmistöistä oppitunneille

5. Seuranta

- KiVa-kyselyt vuosittain
- Kouluterveyskyselyt
- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely vuosittain

Kärsämäen kunnan perusopetuksen koulujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma on laadittu 2026. Suunnitelma päivitetään jatkossa kahden vuoden välein.